

כלכלה

הוראות

א. משך הבחינה : שעתיים ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	(36 X 1) -	36 נקודות
פרק שני	(34 X 1) -	34 נקודות
פרק שלישי	(15 X 2) -	<u>30 נקודות</u>
סך הכול	-	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות : ענו בתמצות ובבהירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (36 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1-4.

1. ממשלת ישראל הגדילה את השקעותיה בבריאות הציבור.
 - א. הסבירו את המושגים: השקעה והשקעה נקייה (8 נקודות).
 - ב. מהי השפעת הגדלת השקעות הממשלה בבריאות הציבור על הרכב התוצר בטווח הקצר, על כושר היצור של המשק בטווח הארוך, וכיצד מכונה שינוי זה? הציגו והסבירו באמצעות עקומת התמורה. הניחו שהמשק מצוי במצב מוצא בשיווי משקל באבטלה (14 נקודות).
 - ג. מהי השפעת הגדלת השקעות הממשלה בבריאות הציבור על גודל התוצר והיקף התעסוקה? הציגו והסבירו באמצעות המודל הקיינסיאני במשק סגור. הניחו שהמשק מצוי במצב מוצא בשיווי משקל באבטלה (14 נקודות).
2. תפוקת החיטה העולמית נפגעה קשות בעקבות התמשכות המלחמה בין רוסיה לאוקראינה.
 - א. הגדירו מהי תופעת המחסור. האם התופעה מתרחשת רק במשקים מפותחים? הסבירו (9 נקודות).
 - ב. ציינו והסבירו מהם 3 גורמי היצור העומדים לרשות המשק. הדגימו אילו מהם משמשים לייצור חיטה (12 נקודות).
 - ג. הציגו והסבירו באמצעות שוק החיטה העולמי את השפעת הפגיעה הקשה בתפוקת החיטה, על המחיר, הכמות המשווקת והוצאות הצרכנים לחיטה. הניחו שהביקוש לחיטה קשיח (15 נקודות).
3. ישראלים רבים הקטינו רכישות מוצרים באמצעות מסחר מקוון מחו"ל, עקב ירידה בטיסות מטען לארץ עקב התמשכות הלחימה.
 - א. הסבירו והדגימו מהם מוצרים תחליפיים, ומהם מוצרים משלימים (10 נקודות).
 - ב. הציגו והסבירו באמצעות עקומות ביקוש והיצע למוצרי ביגוד והנעלה בקניונים בישראל, את השינוי שיחול במחיר מוצרים המשווקים בקניונים, ובהכנסות יצרנים מקומיים, בעקבות הירידה ברכישת מוצרים באמצעות מסחר מקוון מחו"ל (13 נקודות).
 - ג. הציגו והסבירו באמצעות עקומות ביקוש והיצע למט"ח את ההשפעה של ירידה ברכישת מוצרים באמצעות מסחר מקוון מחו"ל, על שער החליפין ועל כמות מט"ח. כיצד מכונה שינוי זה ומה השפעתו על הערך החיצוני של השקל? (13 נקודות).

4. בשוק מטבע חוץ אנו עדים לתהליך מתמשך של ירידה במחיר יחידת מט"ח במונחי מטבע מקומי.

- א. מהו שער חליפין, וכיצד מכונה התופעה המתוארת בפתיח?
בחרו דרך אחת לשרטט ולהציג את התופעה המתוארת בפתיח באמצעות שוק מט"ח.
התייחסו לשינוי שיחול בכמות מט"ח (10 נקודות).
- ב. הממשלה רוכשת ציוד בטחוני מחו"ל. מה תהיה השפעת השינוי בשער החליפין על היקף הצריכה הביטחונית הממשלתית, על גודל התוצר, ועל רמת המחירים במשק?
הציגו והסבירו באמצעות המודל הקיינסיאני במשק סגור.
הניחו שהמשק הישראלי מצוי במצב מוצא בשיווי משקל בתעסוקה מלאה (13 נקודות).
- ג. יבואנים בתחילת דרכם משתייכים לעשירונים הנמוכים במשק.
מהי ההשפעה של ירידה במחיר יחידת מט"ח במונחי מטבע מקומי, על אי השוויון בחלוקת ההכנסות הכלכליות במשק ועל מדד ג'יני?
הציגו והסבירו באמצעות עקומת לורנץ להכנסות כלכליות (13 נקודות).

פרק שני (34 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 5 – 6.

5. מערכת החינוך היא התשתית הכלכלית והחברתית החשובה ביותר של מדינת ישראל. איכות ההון האנושי שהיא מצליחה לפתח תקבע לאורך זמן את פריון העבודה, את רמת ההכנסה לנפש, ואת מידת הלכידות החברתית. לכן השאלה המרכזית אינה רק כמה המדינה משקיעה בחינוך, אלא מה התוצאה שהמערכת מצליחה לייצר – כלומר כיצד תשומות מתורגמות לתפוקות.

פרסומי ה-OECD, בנק ישראל והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מהשנים האחרונות, מצביעים על מגמות מדאיגות במערכת החינוך בישראל בהשוואה בין-לאומית. אמנם במבט מאקרו-כלכלי מדינת ישראל אינה מזניחה את החינוך: ההוצאה הכוללת על חינוך עומדת בשנים האחרונות על כ-5.5%-6% מהתוצר, מעל הממוצע במדינות ה-OECD, אולם כאשר בוחנים את ההוצאה לתלמיד התמונה משתנה.

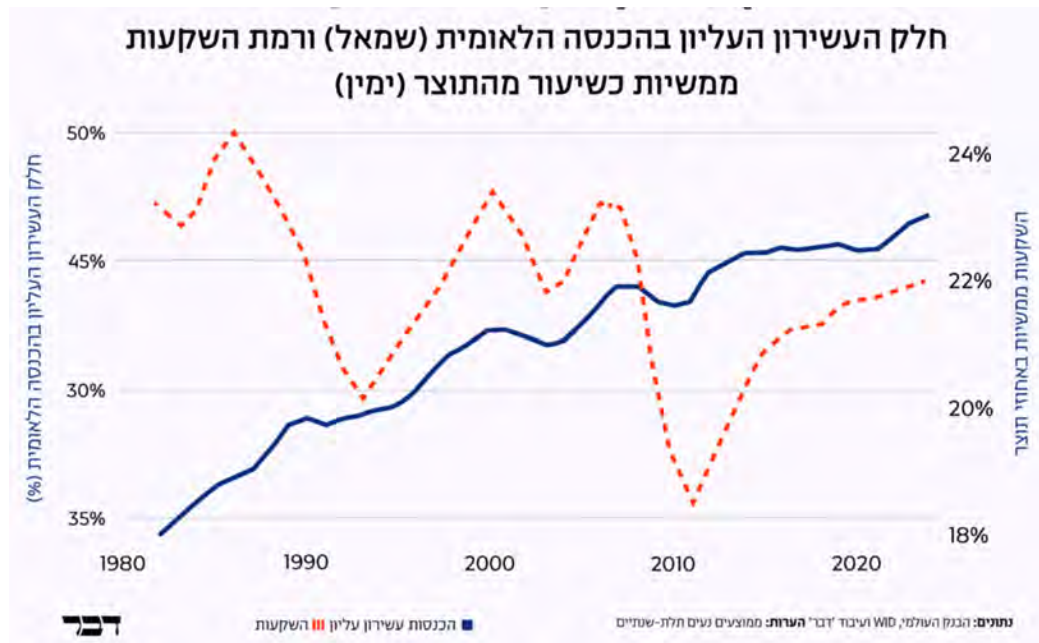
בשל שיעור הילודה הגבוה וקצב הגידול המהיר במספר התלמידים (שהוא מהגבוהים בעולם המפותח), ההשקעה בפועל לכל תלמיד בישראל נמוכה מממוצע מדינות ה-OECD באופן עקבי ומשמעותי – במיוחד בחינוך העל-יסודי. כך נוצר פרדוקס מבני לפיו ההשקעה הלאומית בישראל בחינוך אינה נמוכה, אך המשאבים הזמינים לכל תלמיד מוגבלים יחסית.

ההחלטות המתקבלות היום במערכת החינוך יעצבו את מבנה הכלכלה והחברה של ישראל עוד עשורים קדימה. זהו מבחן היכולת של ישראל להמשיך לבסס את צמיחתה על הון אנושי איכותי, רחב ומשותף. המשמעות המעשית היא הבטחת לימודי ליבה בסיסיים ומשותפים לכלל המגזרים: אוריינות שפה, מתמטיקה, אנגלית ומיומנויות דיגיטליות לצד התאמות תרבותיות במעטפת החינוכית.

(מעובד מתוך: אתר ICE, יאיר אבידן, 9.4.26)

- א. קטע הקריאה מתייחס לחשיבות העליונה של מערכת החינוך בישראל. הציגו והסבירו שלוש השפעות חיוביות של מערכת החינוך על הכלכלה הישראלית (8 נקודות).
- ב. הסבירו מדוע למרות השקעה רבה בחינוך, ההשקעה בכל תלמיד נמוכה. בססו תשובתכם מנתונים המוצגים בקטע (6 נקודות).
- ג. הציגו והסבירו באמצעות המודל הקיינסיאני מה תהיה השפעת הגדלת השקעות הממשלה בחינוך העל יסודי, על גודל התוצר והיקף התעסוקה. הניחו שהמשק מצוי במצב מוצא בשיווי משקל באבטלה (10 נקודות).
- ד. מהן ההמלצות של כותב המאמר לממשלה לחיזוק ההון האנושי ולצמיחת המשק? הציגו והסבירו את השפעת יישום המלצות אלה על אפשרויות הייצור של המשק בטווח הארוך, באמצעות עקומת התמורה. הניחו שהמשק מצוי במצב מוצא בשיווי משקל באבטלה (10 נקודות).

6. להלן נתוני גרף כלכלי – חלקו של העשירון העליון בהכנסה הלאומית וברמת השקעתו ביחס לתוצר

- א. הגדירו מהי הכנסה לאומית (4 נקודות).
- ב. מה השינוי בחלקו של העשירון העליון בהכנסה הלאומית בין השנים 1980 - 2020? הדגימו באמצעות נתוני הגרף (5 נקודות).
- ג. מה השינוי בחלקו של העשירון העליון ברמת בהשקעה הממשית כשיעור מהתוצר בין השנים 1980 - 2020? הדגימו באמצעות נתוני הגרף (5 נקודות).
- ד. מה השינוי בתרומתו של העשירון העליון להשקעה הממשית במשק, בשנים 2005-2010? הציגו והסבירו באמצעות עקומת התמורה את השפעת השינוי בהשקעות של העשירון העליון, על אפשרויות היצור והרכב הייצור של המשק בטווח הקצר. הניחו שבמצב מוצא המשק מצוי בשיווי משקל בתעסוקה מלאה (10 נקודות).
- ה. כיצד משפיע השינוי שחל בחלק של העשירון העליון מתוך ההכנסה הלאומית בין השנים 1980 - 2020, על מידת אי השוויון בחלוקת ההכנסות הכלכליות? הציגו והסבירו באמצעות עקומת לורנץ. בתשובתכם התייחסו לשינוי במדד גייני (10 נקודות).

פרק שלישי (30 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 7 - 12 (לכל שאלה 15 נקודות).

7. במהלך מלחמת חרבות ברזל העניקה הממשלה פיצויים לעצמאים שנפגעו, הלוואות בערבות מדינה לעסקים בקו העימות, ודחייה בתשלומי משכנתא למשפחות במצוקה כלכלית (הלוואות לרכישת דירה).

א. על פי הפתיח, מהי התפיסה הכלכלית חברתית בה נקטה הממשלה? נמקו (5 נקודות).

ב. הציגו והדגמו שני מאפיינים לתפיסה זו על המשק הישראלי בתקופת מלחמת חרבות ברזל (10 נקודות).

8. הממשלה החליטה לאפשר גידול ביבוא מוצרי חלב וגבינות מאירופה (ללא מכס) במטרה להוזיל את מחירם לצרכנים בארץ. בעלי הרפתות בישראל טוענים שהדבר יוביל לפגיעה קשה בפרנסתם וחשש מפיטורי עובדים במשק.

א. הציגו שני ערכים העומדים בבסיס הדילמה הערכית בהחלטת הממשלה. (5 נקודות).

ב. מהי עמדתכם – האם אתם תומכים בהחלטה או מתנגדים לה? הציגו נימוק אחד לביסוס עמדתכם (5 נקודות).

ג. החלטת הממשלה תואמת עקרונות המאפיינים את הגלובליזציה. ציינו שניים מעקרונות אלה (5 נקודות).

9. חלו שיפורים טכנולוגיים בענפי היי טק בישראל, בזכות שימוש בבינה מלאכותית יוצרת.

א. הסבירו מהו שיפור טכנולוגי (5 נקודות).

ב. הציגו שיפור טכנולוגי בענפי היי טק באמצעות עקומת התמורה. הסבירו מדוע תפוקות יתר ענפי המשק עלו גם כן, למרות שבהם לא חל השיפור הטכנולוגי. הסבירו את השינוי שחל בהרכב התוצר. הניחו שהמשק הישראלי מצוי במצב מוצא בתעסוקה מלאה (10 נקודות).

10. במשק גמא קיימים איגודי עובדים, התאגדויות יצרנים ומעורבות ממשלה במשק הכלכלי.

א. על פי הפתיח, איזה סוג של תחרות מתקיים במשק גמא? נמקו. הציגו מאפיין נוסף לסוג התחרות שצייתם (5 נקודות).

ב. הסבירו מהו אוליגופול. האם במשק גמא יכול להתקיים אוליגופול? הסבירו מהי השפעת אוליגופול על רמת התחרות והמחירים במשק (10 נקודות).

11. מדינת ישראל הגדילה את מספר אשרות הכניסה לעובדים זרים מחו"ל שיועסקו בענף הבנייה.

א. הסבירו איזה מאפיין של הגלובליזציה בא לידי ביטוי בפתיח (5 נקודות).

ב. שרטטו והסבירו באמצעות עקומת ביקוש והיצע לדירות חדשות את השפעת הגדלת מספר העובדים זרים בתחום הבנייה, על המחיר, הכמות ופדיון הקבלנים. הניחו שהביקוש לדירות חדשות גמיש (10 נקודות).

12. הממשלה הגדילה יבוא ציוד בטחוני מחו"ל.

א. מהו שער חליפין? הסבירו והדגימו מספרית (5 נקודות).

ב. הציגו והסבירו באמצעות עקומת ביקוש והיצע למט"ח את השינוי שיחול בשער החליפין של השקל בעקבות גידול ביבוא ציוד בטחוני מחו"ל. כיצד מכונה שינוי זה, ומה השפעתו על הערך החיצוני של השקל? (10 נקודות).

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך